

PROJEKAT „ČISTIJA PROIZVODNJA 2008-1“

Posle uspešno završene pilot-faze projekta uvođenja čistije proizvodnje u preduzeća u Srbiji, koja je završena u junu 2006. godine, UNIDO (Organizacija ujedinjenih nacija za industrijski razvoj) je doneo odluku da pomogne stvaranje Centra za čistiju proizvodnju na Tehnološko-metalurškom fakultetu Univerziteta u Beogradu.

Centar je počeo sa radom 1. septembra 2007. godine, a zvanično je predstavljen javnosti u okviru šeste ministarske konferencije „Životna sredina za Evropu“, 11. oktobra iste godine.

Posle nekoliko predstavljanja u regionalnim Privrednim komorama u partnerstvu sa Ministarstvom za zaštitu životne sredine i Privrednom komorom Srbije, Centar potpisuje prvih 9 ugovora o saradnji sa kompanijama. Rezultati rada kompanija i nacionalnih eksperata su prikazani u ovom izveštaju.

Vredno je napomenuti da su kompanije platile učešće u projektu, što ima dvostruki značaj: shvatanja ekonomskih koristi koje kompanije imaju od Čistije proizvodnje i ot-

dnja 2008-1“ data je u Tabeli 1.

Ova tabela jasno pokazuje da se uvođenjem čistije proizvodnje ostvaruju značajne uštede koje se mogu iskazati novcem. U Tabeli 2 pokazuje se da se ostvarivanjem ekonomske dobiti za preduzeća, ostvaruju i značajni pozitivni uticaji na životnu sredinu, tj. smanjenje količine otpada na izvoru, kao i smanjenje potrošnje vode, energije i emisija.

Ostvarenim uštedama, biće smanjena emisija CO₂ za oko 4,000 t/godišnje. U isto vreme, smanjena je količina čvrstog otpada za 1,000 tona godišnje.

Od marta 2008. godine, Centar je započeo rad na novom projektu, Čistija proizvodnja plus – poslovni model Hemijski lizing. **HEMIJSKI LIZING** je poslovni model nastao na bazi ideje čistije proizvodnje o sprečavanju zagađenja umesto otklanjanja posledica zagađenja i odnosi se na **potrošnju hemikalija**.

Hemijski lizing je model poslovanja orijentisan na pružanje usluge koji pomera fokus sa povećanja obima

TABELA 1: EKONOMSKI EFEKTI UVOĐENJA ČISTIJE PROIZVODNJE U KOMPANIJE

	Investicija EUR	Ušteda, EUR/god	Povraćaj investicije, godina
GOŠA FOM	710.000	193.000	3.7
METALAC	256.000	135.000	1.9
KARTONVAL	30.000	35.000	0.9
HIPOL	123.000	300.000	0.4
RUMAPLAST	87.000	92.000	0.9
GALENKA	37.000	13.500	2.7
SOJAPROTEIN	984.000	1.410.000	0.7
ŠTARK	136.000	195.000	0.7
UKUPNO	2.363.000	2.373.500	1.0

varanje mogućnosti za samoodrživost Centra. Naravno, iznos koje su kompanije platile pokriva samo oko 20 % stvarnih troškova, ali UNIDO će prvih 3 godine subvencionirati rad Centra (glavni donatori su Austrija i Slovenija), dok institucija domaćin daje svoj doprinos kroz besplatno korišćenje prostorije, telefonsku, internet konekciju i sve kapacitete ove visokoškolske ustanove koja 2008. godine navršava 60 godina od kako postoji kao samostalan fakultet.

Od 9 kompanija koje su potpisale Ugovor, 8 je napravilo izveštaj i odbranilo ga pred komisijom, tako da su stekli pravo na UNIDO sertifikat o uspešno uvedenom sistemu Čistije proizvodnje u svoje poslovanje.

prodaje hemikalija prema pristupu „dodatne vrednosti“. Proizvođači prodaju funkcije hemikalije, a glavno sredstvo plaćanja je funkcionalna jedinica. Funkcionalna jedinica može biti npr. jedinica zaštićene ili dezinfikovane površine, broj odmašćenih ili hemijski pripremljenih komada itd.

Primena modela zahteva intenzivnu saradnju proizvođača i potrošača hemikalija u cilju optimizacije procesa, odn. korišćenja optimalne količine hemikalije uz postizanje zahtevanog kvaliteta proizvoda. Prve rezultate projekta očekujemo do juna 2009. godine.

U januaru 2009. godine započinjemo novi ciklus uvođenja Čistije proizvodnje i sigurni smo u široku prih-

TABELA 2: UŠTEDE NA GODIŠNEM NIVOU:

Električna energija, MWh	Voda, m ³	Prirodni gas, Sm ³	Tečno gorivo, t
3,500	100,000	40,000	500

Tokom rada na projektu održano je 6 radionica, a kompanije su nacionalni eksperti posetili u proseku po 3 puta. Obučeno je 15 nacionalnih eksperata, što sa pilot fazom daje brojkicu od trenutno sertifikovanih 27 nacionalnih eksperata za čistiju proizvodnju u Srbiji.

Ekonomska procena rezultata projekta „Čistija proizvo-

vaćenost modela, naročito kada se vidi kakve su ekonomske dobiti i pozitivan uticaj na životnu sredinu.

Dr Branko Dunjić,
direktor Centra